

Andrzej Nowicki członkiem honorowym PSR

Autor tekstu: **Mariusz Agnosiewicz**

W dniu 19 marca 2007 r. prof. [Andrzej Nowicki](#) przyjął zaproszenie do Komitetu Honorowego [Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów](#).

Andrzej Nowicki jest filozofem oraz historykiem filozofii, twórcą **inkontrologii** [1], czyli racjonalistycznej i ateistycznej [filozofii spotkania](#) (w przeciwieństwie do filozofii spotkania np. Józefa Tischnera [2]), oraz własnej **filozofii kultury**. U podłoża jego filozofii leży „ontologia jeszcze nie bytu”, czyli refleksja nad tym, co może i powinno być. Stąd też do centralnych kategorii jego filozofii należy Dzieło i jego funkcja „uczłowieczania świata”. Najważniejszą wartością jest Kultura, której rozwijanie jest głównym powołaniem i nadaniem sensu egzystencjalnego jednostki ludzkiej. Według tej filozofii kultury głównym obowiązkiem moralnym człowieka jest Twórczość.

Andrzej Nowicki, 19.3.2007

System filozoficzny i światopoglądowy Andrzeja Nowickiego jest bardzo bogaty (jestem przekonany, iż jego prawdziwe bogactwo jest dopiero do odkrycia i upowszechnienia!) i nie sposób tutaj w kilkunastu zdaniach dokonać jego wyczerpującego podsumowania. Niektórzy w ogóle powątpiewają w możliwość takiego całościowego portretu Myśliciela, bowiem „Každy będzie cząstkowy, zawieszony między prawdą i legendą, fikcją, subiektywnym odzwierciedleniem” (B. Truchlińska, *Andrzeja Nowickiego Portrety w świetle spotkań*, „Człowiek i Światopogląd”, 1989, nr 5). Zamiast tego należy odesłać do Jego najważniejszych dzieł filozoficznych: „Człowiek w świecie dzieł” (1974), „Spotkania w rzeczach” (1991) oraz prac o Filozofie. [3]

Jest zagorzałym racjonalistą, który racjonalizm definiuje jako „ateizm pozytywny”, nie zatrzymujący się jedynie na polemice z religią.

Jest szczególnie związany z Włochami. W latach 1945-47 był atache' Ambasady Polskiej w Rzymie. Został wyróżniony Medalem Akademii Nauk Moralnych i Politycznych w Neapolu. Jest nie tylko wybitnym znawcą włoskiej filozofii Odrodzenia, Vaniniego i Bruna, ale i niestrudzonym propagatorem polskiej myśli filozoficznej i kultury we Włoszech. Za swe zasługi dla kultury włoskiej Dekretem Prezydenta Republiki Włoskiej dnia 28.3.1967 r. został przyjęty jako - członek zwyczajny zagraniczny — do Akademii Nauk Moralnych i Politycznych w Neapolu. Za swe zasługi badawcze otrzymał honorowe obywatelstwo dwóch miast włoskich: Taurisano (1967) i Noli (1976).

W Polsce współczesnej został skazany (choć zapewne nieudolnie, gdyż powstaje o Nim coraz więcej książek, artykułów i cytowań [4]) na zapomnienie i marginalizację, jako „filozof komunistyczny”. Przeciwnicy Profesora zapominają jednak, iż zawsze był on rzecznikiem tendencji demokratycznych i radykalnie wręcz pluralistycznych, że przeciwstawiał się tzw. inżynierii dusz lansowanej przez czynniki partyjne, a swoim demokratycznym przekonaniom wielokrotnie dawał wyraz, m.in. w 1981 r., gdy wypowiadał się o niezależnym ruchu związkowym. [5] Ci jego przeciwnicy, którzy bezmyślnie widzą w Nim jedynie „Osobistego Wroga Pana Boga” nie dostrzegają radykalnego pluralizmu Jego systemu. Wszak według koncepcji świeckiej kultury głoszonej przez A. Nowickiego, współkreują ją nie tylko systemy ateistyczne, ale i religijne, a także spotkania niewierzących i wierzących. Z drugiej strony Filozof głosi ateistyczną perspektywę nieśmiertelności (człowieka w dziełach) oraz świeckie religie, jak np. kult Muzyki czy kult Kultury. Przede wszystkim całkowitym nieporozumieniem jest postrzeganie Andrzeja Nowickiego głównie jako krytyka religii, kiedy zdecydowanie

Andrzej Nowicki w czasie Konferencji na 100 lecie ruchu wolnomyślicielskiego w Polsce, 9 grudnia 2007

najważniejszym w jego światopoglądzie są filozofia kultury i filozofia spotkania, czyli pozytywne aspekty ateizmu.

Andrzej Nowicki jest jedną z najbardziej niezwykłych osób jakie miałem dotąd okazję poznać. Chodzi nie tylko o to, że jest „uczonym wymykającym się konwencjonalnej ocenie (...), osobowością tyleż intrygującą, co niedocenioną i lekceważoną przez oficjalnych luminary nauki (...), filozofem przekraczającym nieustannie granice konwencjonalnego filozofowania” (Cz. Gryko, „Edukacja Filozoficzna”, 1991, vol. 12). Chodzi głównie o to, że tryska i zaraża pasją twórczą, poznawczą i badawczą. W zaciszu swego

zapchanego książkami i inskrypcjami chińskimi mieszkania na ul. Dantego w Warszawie, w wieku 88 lat i pomimo niemal całkowitej utraty słuchu, wciąż prowadzi aktywną pracę naukową. Obecnie pracuje głównie nad filozofią Bronisława Trentowskiego. Największą jego pasją jest obecnie język chiński oraz chińska kultura. Chce też, abym nauczył Go posługiwania się internetem...

Przechodząc do jego aktywności w ruchu wolnomyślicielskim: W 1957 roku był współzałożycielem Stowarzyszenia Ateistów i Wolnomyślicieli. W latach 1957-1962 był przewodniczącym Zarządu Głównego. Od 1957 do 1969 był członkiem prezydium Zarządu Głównego Towarzystwa Szkoły Świeckiej. Następnie zasiadał we władzach Towarzystwa Krzewienia Kultury Świeckiej. Obecnie krytykuje zaangażowanie polityczne Towarzystwa Kultury Świeckiej, uważa bowiem, iż organizacja wolnomyślicielska powinna być pluralistyczna politycznie.

Po 1994 zaangażował się w ruch wolnomularski, w którym połączył swą „filozofię twórczości” z filozofią budowniczych symbolicznej Świątyni Ludzkości. Działalność wolnomularską rozumie jako nakaz pozostawiania po sobie dobroczynnych skutków własnej aktywności, „żeby w świecie było coraz ‘więcej światła’, coraz więcej wolności, coraz więcej zgodnego, braterskiego współdziałania, coraz więcej rzeczy trwałych, pięknych i użytecznych” (zob. A. Nowicki: [Filozofia masonerii](#))

Od I Ogólnopolskiego Zjazdu Racjonalistów i Wolnomyślicieli (Radzików, 6-8.10.2006) związany jest z Polskim Stowarzyszeniem Racjonalistów (*nb.* zjazd radzikowski otwiera 41. księgę Kroniki życia Andrzeja Nowickiego), do którego przystąpił 19 marca b.r. jako pierwszy członek honorowy.

Komitet Honorowy ma być ciałem patronackim i konsultacyjnym Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów.

Przypisy:

[1] J. Łukaszyński: *Problem racjonalizmu w inkontrolologicznej koncepcji kultury Andrzeja Nowickiego*. Praca doktorska napisana pod opieką dr hab. Jerzego Jarco, Wrocław 1996.

[2] K. Wieczorek: *Dwie filozofie spotkania. Konfrontacja myśli Józefa Tischnera i Andrzeja Nowickiego*, wyd. Uniwersytet Śląski, Katowice 1990.

[3] Niektóre z nich: Cz. Głombik: *"Spotkania" Andrzeja Nowickiego z filozofią chrześcijańską*, "Euhemer" 1979, nr 4; M. Nowaczyk: *Centralne kategorie myśli*

filozoficznej *Andrzeja Nowickiego*, "Euhemer" 1979, nr 4; J. Ugniewska: *Andrzeja Nowickiego kreacjonistyczna wizja człowieka*, "Człowiek i Światopogląd" 1979, nr 11; K. Wieczorek: *Andrzej Nowicki - polski filozof spotkania*, "Edukacja Filozoficzna", t.3, 1987; T. Rzepa: *Próba psychologicznego portretu Andrzeja Nowickiego*, "Przegląd Humanistyczny", 1989, nr 7; Cz. Gryko: *Od krytyki religii do teorii kultury świeckiej*, "Euhemer", 1990, nr 3-4

[4] Ostatnio dobry artykuł o filozofii A.N. znalazł się w 7 tomie Powszechnej Encyklopedii Filozofii, wydanym w 2006 r. przez Polskie Towarzystwo św. Tomasza z Akwinu: ss. 727-729

[5] J. Łukaszyński, *Homo in rebus. Wybrane problemy inkontrologii*, Wrocław 2004.

Mariusz Agnosiewicz

Założyciel, redaktor naczelny i publicysta *Racjonalisty*, założyciel i prezes Polskiego Stowarzyszenia *Racjonalistów*. Kontakt online ([GG](#), [Skype](#))

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 02-04-2007 Ostatnia zmiana: 20-01-2008)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5324) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5324>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu *Racjonalista.pl* tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna**

lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl